

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1408

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Minister van Financiën over *uitspraken van een eurocommissaris over het maken van meer gezamenlijke schulden* (ingezonden 28 december 2022).

Antwoord van Minister **Kaag** (Financiën) (ontvangen 31 januari 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het interview van RTL Z met eurocommissaris Gentiloni?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Onderschrijft u de uitspraken van de eurocommissaris? Zo ja, is dit dan niet in strijd met uw uitspraken in uw Kamerbrief van 30 maart 2022² als reactie op de moties-Omtzigt en -Van Haga/Ephraïm aangaande eurobonds/ gemeenschappelijke schuld? Zo nee, op welke wijze gaat u dit kenbaar maken aan de Europese Commissie?

Antwoord 2

Eurocommissaris Gentiloni geeft in het interview, in reactie op een vraag over gemeenschappelijke schuld, aan voorstander te zijn van gemeenschappelijke instrumenten. Het kabinetsstandpunt ten aanzien van het onderwerp eurobonds en gemeenschappelijke schuld is weergegeven in een kamerbrief van 30 maart 2022³ en de brief van 6 september 2022 met de kabinetsvisie op de toekomst van de Economische en Monetaire Unie (EMU)⁴. Daarin heeft het kabinet aangegeven geen voorstander te zijn van een permanente stabilisatie-functie of van structurele gemeenschappelijke financiering van overheids-schulden via eurobonds. De brieven gaan ook in op tijdelijke crisisinstrumenten, waarbij is aangegeven dat tijdelijke instrumenten het voordeel hebben dat ze goed gericht kunnen worden op de specifieke crisissituatie. Ook hier is het uitgangspunt dat het bestaande instrumentarium benut moet worden,

¹ RTL Nieuws, «EU-begrotingsbaas Gentiloni wil meer gezamenlijke schulden», 27 december 2022 (<https://www.rtlnieuws.nl/economie/video/5355248/eu-begrotingsbaas-gentiloni-wil-meer-gezamenlijke-schulden>).

² Kamerstuk 35 925, nr. 170.

³ Kamerstuk 35 925, nr. 170

⁴ Kamerstuk 21501–20, nr. 1825

maar zoals ook in deze brieven is aangegeven zal het kabinet eventuele voorstellen voor mogelijke nieuwe crisisinstrumenten op hun merites beoordelen en daarbij kritisch kijken naar de noodzaak voor en tijdelijkheid van de geboden steun, de juiste besteding ervan en de gepaste (beleids)voorwaarden waaronder steun verleend kan worden.

Vraag 3

Zijn er op dit moment concrete voorstellen voor eurobonds of voor nieuwe permanente of tijdelijke noodfaciliteiten die met gemeenschappelijke schulden gefinancierd worden?

Antwoord 3

Er zijn op dit moment geen concrete voorstellen van de Europese Commissie voor eurobonds of nieuwe permanente of tijdelijke noodfaciliteiten die met gemeenschappelijke schulden gefinancierd worden. In de Europese discussie komen ideeën in die richting wel met enige regelmaat voorbij. Zo heeft de voorzitter van de Europese Commissie medio december aangekondigd dat in de zomer van 2023 een voorstel zal worden gepresenteerd voor een Europees Soevereiniteitsfonds om de Europese industrie te ondersteunen in de digitale en groene transitie. Commissievoorzitter Von der Leyen gaf recent in het Europees Parlement aan dat de nadere uitwerking van dit fonds zou volgen bij de tussentijdse evaluatie van het Meerjarig Financieel Kader (MFK), die in juli van dit jaar wordt verwacht. Het is echter nog onduidelijk wat het doel van dit fonds precies zou zijn, op welke wijze dit gefinancierd zou worden en of de Commissie een vorm van gemeenschappelijke schulduitgifte zou willen voorstellen of financiering voorziet binnen het MFK. Eerder spraken Eurocommissarissen Gentiloni en Breton zich positief uit over gemeenschappelijke schuld om Europese beleidsuitdagingen te adresseren.

Ook Frankrijk heeft zich recent uitgelaten over mogelijke initiatieven die gezamenlijk gefinancierd zouden kunnen worden, vooral in het kader van een Europese beleidsreactie op de Amerikaanse Inflation Reduction Act (IRA). Een mogelijk noodfonds voor de komende maanden zou naar mening van Frankrijk gefinancierd kunnen worden uit bestaande middelen, wellicht uit nog beschikbare RRF en REPower fondsen of uit Invest EU, innovatiefondsen of soortgelijke opties, of financiering door de EIB. Frankrijk, alsook voorzitter van de Europese Raad Michel hebben daarnaast gepleit voor een instrument zoals SURE, waarbij de EU leningen aan lidstaten verstrekt, om te zorgen dat alle lidstaten een zekere minimale capaciteit hebben om staatssteun te geven. De Europese Commissie komt naar verwachting begin februari met een Communicatie over de Europese beleidsreactie op de IRA en het versterken van de concurrentiekracht van de Europese industrie. Deze Communicatie geeft invulling aan een verzoek van de Europese Raad van 15 december 2022 en zal een belangrijk ingrediënt zijn voor de besprekingen tijdens de komende Europese Raad (ER) van 9 en 10 februari. Het Parlement wordt over de Nederlandse inzet tijdens die ER zoals gebruikelijk geïnformeerd via een geannoteerde agenda.

Het kabinet is van mening dat in de eerste plaats het bestaande financiële instrumentarium optimaal benut moet worden, waaronder de EU-begroting, het Europese Herstelfonds (NGEU), het Innovatiefonds en de Europese Investeringsbank.

Vraag 4

Komen er op termijn concrete voorstellen voor eurobonds of voor nieuwe permanente of tijdelijke noodfaciliteiten die met gemeenschappelijke schulden gefinancierd worden?

Antwoord 4

Dat is op voorhand moeilijk te voorspellen. In de brief van 6 september onderkent het kabinet dat de EMU de komende jaren kwetsbaar blijft voor economische schokken en financiële instabiliteit. Dit kan betekenen dat bij een uitzonderlijke schok in de toekomst opnieuw een roep kan ontstaan om tijdelijke crisisinstrumenten zoals voorzien in de EU-verdragen. Het kabinet heeft in beginsel het uitgangspunt dat het bestaande instrumentarium benut moet worden om te reageren op onvoorziene omstandigheden. Zoals aangegeven in de hierboven genoemde brieven zal het kabinet eventuele voorstellen voor mogelijke nieuwe crisisinstrumenten op hun merites

beoordelen en daarbij kritisch kijken naar de noodzaak voor en tijdelijkheid van de geboden steun, de juiste besteding ervan en de gepaste (beleids-)voorwaarden waaronder steun verleend kan worden.

Vraag 5

Deelt u de mening dat, met het delen van schulden, landen geen enkele noodzaak hebben om hun falende economieën te hervormen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Zoals in de brief van 6 september 2022 is aangegeven, geven eurobonds waarbij structurele gemeenschappelijke financiering van overheidsschulden plaatsvindt naar mening van dit kabinet het risico dat de prikkel tot verstandig economisch beleid en begrotingsdiscipline minder wordt. Dat acht het kabinet onwenselijk.

Vraag 6

Deelt u de mening dat het delen van schulden kan leiden tot een implosie van de euro omdat de dollar voor beleggers daardoor veel interessanter wordt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Het risico dat deling van schulden zou kunnen leiden tot een implosie van de euro omdat de dollar daardoor interessanter zou worden, ziet het kabinet niet. Een van de voordelen die door voorstanders van eurobonds vaak worden genoemd is juist dat gezamenlijke Europese schuld aantrekkelijk zou zijn voor beleggers, omdat dit zou betekenen dat er een groot volume zeer liquide en daarmee makkelijk verhandelbaar Europees schuld papier met een hoge kredietwaardigheid beschikbaar zou komen. Voor het kabinet is dit echter geen doorslaggevend argument voor of tegen eurobonds. Zoals aangegeven in de bovengenoemde brieven is het uitgangspunt van het kabinet dat lidstaten zelf verantwoordelijk zijn voor begrotingsbeleid, de invulling van hun nationale begroting en daarmee de inzet van automatische stabilisatoren. Eurobonds passen niet binnen dat uitgangspunt.

Vraag 7

Kunt u onomwonden uitspreken dat van het delen van schulden binnen de eurozone of het collectief maken van nieuwe schulden wat Nederland betreft geen enkele sprake kan zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Zoals aangegeven in de bovengenoemde brieven is het kabinet geen voorstander van een structurele gemeenschappelijke financiering van overheidsschulden via eurobonds. Zoals aangegeven in de brief van 6 september erkent het kabinet dat bij uitzonderlijke schokken opnieuw een roep kan ontstaan om nieuwe tijdelijke crisisinstrumenten die zijn toegesneden op de situatie. Het kabinet heeft in beginsel het uitgangspunt dat het bestaande instrumentarium benut moet worden. Het kabinet zal eventuele voorstellen voor mogelijke nieuwe crisisinstrumenten op hun merites beoordelen en daarbij kritisch kijken naar de noodzaak voor en tijdelijkheid van de geboden steun, de juiste besteding ervan en de gepaste (beleids-)voorwaarden waaronder steun verleend kan worden.

Vraag 8

Deelt u de mening dat streng beleid, handhaving en strafmaatregelen, in de ruim twintig jaar dat de euro bestaat, nog nooit gewerkt hebben en een vertrek uit de eurozone daarom niet langer een taboe mag zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Zoals aangegeven in de brief van 4 maart 2022 over de Nederlandse inzet inzake het Stabiliteits- en Groeipact⁵ is het kabinet van mening dat de Commissie en de Raad te weinig in staat zijn gebleken om naleving van de

⁵ Kamerstuk 21501-07, nr. 1815

regels te waarborgen en de regels consistent, transparant en voorspelbaar toe te passen.

Het kabinet is van mening dat de toekomst van Nederland in de eurozone ligt. Onderlinge afspraken over de overheidsfinanciën binnen de EU, zoals vastgelegd in het SGP, blijven derhalve van groot belang. Zij helpen om het begrotingsbeleid te coördineren en prikkelen lidstaten om verstandig beleid te voeren, met het oog op het waarborgen van de schuldhoudbaarheid. Het kabinet kiest er daarom voor om zich te blijven inzetten voor verbetering van de regels van het SGP. De kabinetspositie hierover is nader toegelicht in de kabinetsappreciatie van 28 november 2022 over de meest recente voorstellen van de Europese Commissie over de hervorming van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) en de Macro-Economische Onevenwichtigheidsprocedure (MEOP)⁶.

Zoals aangegeven in de brief van 6 september jl. acht het kabinet het in principe onwenselijk dat landen uit de eurozone treden als ze niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen. Dit zou grote uitstralingseffecten hebben op de rest van de eurolanden en kunnen leiden tot een crisis. Ordelijke herstructurering van schuld binnen de muntunie heeft in dit geval de voorkeur als drukventiel, hoewel ook daarbij reeds een groot risico op uitstralingseffecten en economische schade ontstaat.

---

⁶ Kamerstuk 21501-07, nr. 1913